

‘Hz. Peygamber (s.a.v.) ve Liderlik’ Bildirisi Müzakeresi

Cağfer Karadaş*

Türkiye akademiasında tarih konusunda iyi bir konumu ve birikimi bulunan Adem Apak hocanın Hz. Peygamber’in liderliği etrafında sunduğu bildiri, hem muhteva hem de değerlendirme açısından son derece kıymetli bilgiler ve düşünceler içermektedir. Adem Apak hoca, bildirisini Hz. Peygamber’in Mekke hayatı ve Medine’ye intikal süreci ve bu süreçte yaptığı Akabe biatları gibi faaliyetlerine değindikten sonra esas olarak bildiriye Medine’de devlet adamı ve askeri kişiliği üzerine bina etmiş görünmektedir. Bu çerçeveden olmak üzere bildiriye Dahili Siyaset, Dış Siyaset ve Savaş Yönetimi şeklinde üç başlık altında kurgulanmış ve konuyu işlemiştir.

Liderlik olarak *yönetim* yani *siyaset* esas alınırsa kişinin devlet adamlığı ve askeri yönünün öne çıkması kaçınılmaz olmaktadır. Görünen o ki eskiden olduğu gibi bugün de liderleri değerlendirmede hâkim görüş siyaset ve askeri maharet üzerine odaklanma şeklindedir. Hâlbuki peygamberler özellikle kendilerine görev olarak verilen tevhid mücadelesi, ibadete ve itaate çağırma yönleriyle ele alınmaları gerekir. Bu durumda peygamberler görevlendirildikleri andan itibaren liderlik vasfı kazanmış ve bunu yerine getirme sorumluluğu bulunan şahsiyetlerdir. Siyasî ve askerî yönü bulunmasa dahi –ki böyle peygamberler vardır- her peygamber inanları nezdinde lider konumundadır. Hz. Peygamber’in risalet öncesi ve sonrası hayatına bakıldığında aradaki bariz fark çok net olarak görülebilir. Peygamberlik öncesinde hiçbir liderlik görüntüsü bulunmayan Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) peygamber olarak görevlendirildikten sonra artık inananlar nezdinde doğal lider konumu kazanmış, tabilerinin her türlü sorunlarıyla ilgilenmiş, onlara ilahi bildirimleri iletmış, anlama ve uygulama konusunda önder ve örnek olmuştur. Bu özelliği Medine döneminde de devam etmiş, siyasi ve askeri yönü bu liderliğine ilave olarak ortaya çıkmıştır. Diğer bir deyişle Medine döneminde her üç görev/liderlik eş zamanlı olarak O’nun şahsiyetinde toplanmıştır. Bu üç liderliğin biri diğerine engel teşkil etmediği gibi tam aksine birbirlerini besleyen ve destekleyen işlevler görmüştür. Ama O’nun öncelikli ve esas görevi, dinî konuda insanları tevhide, ibadete ve itaate çağırma, hak ve hakikati anlatma, yol gösterme, yöntem belirleme, vahyi anlama ve uygulama alanlarında örnek olmasıdır. Siyasî ve askerî faaliyetleri bu yönünü destekleyen, güçlendiren ve kolaylaştıran işlev görmesi bakımından birer araç mesabesinde. Demek ki peygamberlerin liderliği konusunda amaç hak ve hakikattir, diğer liderlikler buna hizmet eden araçlardır.

* Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelam Anabilim Dalı Öğretim Üyesi